

EDINOST

Glasilno Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V odinosti je moč.«

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako leto je 45 gl., za polu leta 23 gl., za četrt leta 12 gl. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema G.

in sabote o poludne. Cena za vse 50 kr. — Posamezne številke se kr., v Seriol in v Ajdovščini po vništvo, via Torrente, »Nava tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu avia Torrente. »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznena in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav eno; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

Nanašaje se na zadnje naše vabilo, izražamo nado, da se naši prijatelji in znanci potrudijo, da se razširi krog naših čitateljev. Naše dosedanje naročnike, kateri nam gotovo še dalje zvesti ostanejo, pa prosimo, naj naročbo ob pravem času ponovijo, da se pošiljanje lista ne pretrga.

Naročniki v drugih krajih naj nam blagovoljno pošljejo denar po poštnej nakaznici, ker je to najcenejša in najsigurnejša pot. Tudi nekateri stari dozniki naj se zdaj omajejo.

Nekaterim gospodom smo poslali list na ogled. Ako se ne mislijo naročiti, naj ga blagovoljno vrnejo.

Naš list stane za vse leto 6 fr., za pol leta fr. 3, za četrt leta fr. 1 i pol, za 1 mesec 50 soldov.

Uredništvo in Upravništvo.

Bodočnost Trsta.

O bodočnosti prvega avstrijskega emporija se je prav mnogo govorilo in pisalo; ali uprav zdaj, z novim letom je prišlo to prašanje v hitrejši tok in je postalo po nekakem svetovno.

Nemška vlada je namerjavala vse svoje prometne žile napeljati skoz Švico, Gotardovo železnico v Genovo.

To mesto je imela postati luka, iz katere bi se imela po morji dalje pošiljati v Levanto, Azijo in Ameriko največji del izdelkov nemške obrtnije.

— Ali v zadnjem času se je to prašanje vse drugače zasukalo. — V Berlinu so prišli neki do spoznanja, da bi bilo za nemško trgovino najboljše, ako se vse prometne žile napeljejo tako, da bi se vezale na avstrijske črte, posebno pa na črto čez Ture planine, na katero zdaj misli avstrijska vlada z vso resnostjo in na Arlberško železnico, potem na Rudolfovo črto, katera se ima nadaljevati do morja čez Predil, ali pa skoz Loko v Trst. Nedavno smo čitali, da so se tudi bavarski in virtemberški poslanski krogi potegnili za to zvezo, in da se celo Bavarci mnogo interesirajo za zvezo do Trsta po predelske železnici. Nemški merodajni krogi se torej močno interesirajo za Trst in morda je temu tudi politika uzrok; ali ako bi ne bilo tudi v interesu trgovine sploh, sama politika ne bi mogla v tem obziru odločevati, kajti trgovec se le toliko briga za politiko, kolikor je ona prikladna trgovskim interesom; pa pogled na geografično karto nam kaže, da je Trst najbližja luka za vse ono trgovino, katero imajo nemške dežele z orijentom; da pa so Trstu dosti nemške kupčije odvzele italijanske luke, temu je edino kriva dosedanja slaba prometna politika naše države, ki je zgradila vse polno malih zveznih železnic, posebno na severju, ali pozabila na glavne, to je take črte, ka-

tere bi Trst po najkrajšem potu zvezale se severjem in zahodom. V največjem času se je hvala Bogu tudi ta prometna politika obrnola na boljše; zgradila se je jako važna arlberška železnica in z neko gotovostjo se poudarja v merodajnih krogih, da se kmalo začne tudi predor skoz Ture planine, kateri približa Trst ne le obrtni Česke, temuč tudi vsej Nemški ter naše mesto v kolikor mogoče ravnej črti zveže z omenjenimi deželami. Kakor pa bo Arlberška železnica imela za naravni nastopek predor skoz Ture planine, prav tako bode ta predor imel za naravni nastopek zdaljšanje Rudolfove železnice do morja, torej do Trsta.

Ako se bode to nadaljevanje vršilo po loškej ali pa po predelskej železnici, to je prašanje manjše važnosti; ali kolikor je mogoče opazovati veter, kateri piha v merodajnih, tudi v poslanskih krogih, skoraj več je upanja za predelsko, nego za loško črto. Na vsak način je videti, da je prišlo takozvano tržaško prašanje v hitrejši tok in da se imamo nadejati boljše gospodarske politike od strani naše vlade; prvi pogoj zdrave gospodarske politike pa so dobro osnovane prometne zveze. Trst se torej bliža čisto novej dobi; njegova trgovina zgubi dosedanja, rekli bi skoraj filistejski značaj, in pridobi svetovni obraz. Ni dvomiti, da tukaj toliko česke in druge avstrijske, kolikor tudi nemške tovarne osnujejo svoja zastopstva, svoje velike zaloge za izvoz in prav tako, da bodo notranje velike trgovske hiše skoz Trst tudi uvažale vse jutrove pridelke in izdelke; s kratka: Trst ima postati velikansko trgovsko središče za Avstrijo in Nemčijo, to pa prinese Trstu novo življenje, nove zaslužke, kar je iz gmotnega stališča le želiti, in to ne le v interesu Trsta samega, temuč tudi v interesu vseh onih dežel, ki so blizo za Trstom, kakor vsa Primorska, Kranjska in Štajerska.

Uprav te dni se vrše v Berlinu za Trst jako važne določbe glede Trsta; — da morajo te določbe važne biti, to nam dokazuje sosedne Italije prizadevanje, da bi v Berlinu menenje za Trst v svojem zmislu odstranilo; Italija je namreč poslala posebnega diplomata v Berlin, da bi tam delal menenje za Genovo, in v tem obziru pomaga Italiji tudi Švica, ali kakor se telegrafično poroča v Rim, bode vse to prizadevanje zaman, ker Bismark se je nekda izrazil, da ga vežejo tudi obziri do Avstrije za Trst.

Ti obziri nam dajo sicer mnogo misliti, delajo nam skrbi, ker predobro so nam v spominu nemških učenjakov izjave, po katerih se ima Avstrija kolikor le mogoče priklopiti na Nemško, in najstanovitneša je pač veriga gmotnih interesov.

Pri vsem tem pa ne moremo biti tako oskosrčni, da ne bi privoščili

Trstu tega, kar mora postati po svojej naravnej legi in po svojem naravnem poklicu, da namreč postane vreden tekmeč Hamburgu. Do tega je treba sicer še dosti časa in dela, ali vse to mora postati, ako naša vlada čuje prave gospodarske interese in ako se prebivalstvo Trsta dobro pripravi na novo dobo pametnejše delavnosti.

Mi nočemo, kakor to delajo Iredentarski listi, njim na čelu «L'Indipendente», rajši pogibelj Trsta in povzdigo Genove, da le tukaj za vse čase vlada italijanski upliv. Naj le pridejo sem trgovci iz notranjih dežel, naj pomnože delavnost v tem mestu, — to tudi Iredenti kmalo vrat zlomi, kar prav dobro sluti «L'Indipendente».

Ali kar želimo, to je, da bi naši državniki izkoristili lego Trsta, pa ob enem tudi bili tako previdni, da bi se ne dali izkoristiti za veliko-nemške namene. K temu pa morejo pripomoči tudi avstrijska ljudstva, posebno pa Slovani.

Ako bode Nemeč tukaj iskal svojih koristi, toliko lože jih najde Slovan. Čehi z svojo razvito obrtnijo, Slovenci z prirojenim trgovskim duhom naj gledajo, da bodo tudi oni v kolikor mogoče velikej meri deležni novega razvitka tržaškega trgovišča, naj gledajo, da bodo tudi oni tukaj tekmovali z Nemci in Italijani na polju obrtnije in trgovine, — saj se jim to tekmovalje ne more zabraniti, toliko manj, ker so tukaj za domačej zemlji.

Trstu se je torej z novim letom odprlo novo upanje za bodočnost in mi, kateri želimo Trstu najlepši razvitek, moramo le želiti, da se to upanje kakor hitro mogoče uresniči, kajti uprav zdaj biva Trst v nekem gospodarsko in politično neznosnem stanju, v kateri so ga spravile italijanske aspiracije.

Trst naj zopet postane pravo trgovsko mesto v gospodarskem, a pravo avstrijsko mesto, v katerem vlada prava enakopravnost in sloga, pa v političnem pogledu.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V praznikih je tudi politika praznovanju; prav malo važnejih dogodkov imamo zaznamovati v poslednjih dneh Najvažnejši dogodek za zapadno Evropo in posebno za Trst je ta, da je Bismark obrnil svoje oko - na Trst. On hoče namreč ustanoviti v Trstu veliko trgovsko podjetje, katero bi posedovalo nemško trgovino z čezmorskimi deželami. Da je to silno važna stvar ne le v trgovinskem, temuč tudi v političnem oziru, tega ni treba še naglašati. Ako se res ustanovi to podjetje, neizrečeno se pogrzdigne trgovina v Trstu i naglo se zgradijo nove železnice, ki bodo vezale Trst z severnimi deželami. Kak politični upliv pa bo imelo to podjetje, to je drugo prašanje; da bi Iredenti bilo ugodno, tega se ni bati, ali zelo se je bati, da slovan- m težnjam ne bo ustrezalo. Italija naj-

bolj čuti važnost tega podjetja ter se na vse kripilje prizadeva, da ga Trstu umakne in Genovi pridobi; italijanski poslanec v Berlinu ima nalogo, Bismarka za Genovo pridobiti in podpirati ga švicarska vlada in Gotthardthova železnica. Ali vse prizadevanje teh vplivnih zagovornikov za Genovo utegne biti brezuspešno, ker za Trst govori najmočnejši faktor, to je zemljevid. Na papirju ta zadeva gotovo ne ostane, za to nam je porok Bismark, ki svoje namene spolnuje s železno voljo.

Hrvatski sabor je 30. t. m. izvolil regnikolarno deputacijo. Neodvisna stranka ni hotela naznaniti kandidatov narodnej stranki ter se volitve ni udeležila; to je znamenje, da se ona bolj nagiba k pravnej, nego narodnej stranki i da se s hrvatsko-madžarsko nagodbo ne ujema. Sicer pa tudi ni upati, da bi se regnikolarni deputaciji zedinili, ker tudi narodna stranka ne more Reke izročiti Madjarom, ker temu bi se upri ves hrvatski narod; Madjari pa Reke iz svojih pesti nikator ne spusté.

Ogerskemu ministru načelniku Tiszi so na novega leta dan čestitali udje liberalne stranke. Tisza je na njihovo voščilo odgovoril i naglašal krepko in stanovitno prizadevanje stranke in vlade za razvoj ogerske države v liberalnem smislu. «Vi morate» — rekel je minister — «visoko nositi prapor, pod katerim je iz raznih razredov postal en narod, in ne smete dopuščati, da bi se zedinjeni narod po katerih koli vplivih zopet razcepil v razrede». Da se je Tiszin govor navdešeno sprejel, tega ni treba naglašati.

Vnanje dežele.

Ruska vlada je sklenola zgraditi železnico skoz Sibirijo, ki bo držala skoz Samaro, Ufo, Slatonst, Jekaterinenburg.

Vatikanski krogi odločno govore zoper trditev ruskih časnikov, da hoče papež tišočletnej svečanosti slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda vtisniti politični značaj. Temu nasproti trdijo, da je papež v Petersburgu i na Dunaji naznanil, da bo imela svečanost čisto verski značaj. Papež celo izda encikliko, ki bo v tem smislu govorila.

Italijanska vlada se posvetnje o nemškem parobrodarstvenem podjetju, ki se ima ustanoviti v Trstu; italijanski časniki poročajo, da je nek velik državnik poslan na Dunaj in v Berlin, da bi to podjetje zavrl v Trstu in Genovi pridobil.

Nemški cesar je 1. t. m. sprejel poslance Italije, Avstro-ogerske, Francoskega, Angleškega in Turčije, ki so mu voščili srečo za novo leto ter se je z vsakim prijazno pogovarjal; ruski poslanec je še na odpustu.

Belgijski kralj Leopold je izrekel željo, da bi se pravice njegovega očeta varovale in kdo izmed njegovega rodú postavil na čelo Kongo države. Sedež najvišje vlade naj bi bil Bruselj in državne posle naj oskrbuje iz raznih narodnosti sestavljen svet.

S francosko-kitajskega bojišča se 30. decembra vradno poroča, da so Francozi napali Tajenkvan in Kitajce hudo pobili, sami pa imajo majhno zgubo. — Tudi z morskimi roparji so imeli Francozi več bojev, prvi imajo 300 mrtvih in so zgubili dva kanona, Francozi nemajo nobene zgube. Kitajci pa so zaprli luko Tientsin.

